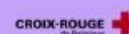

PLEIDOOI VAN DE LOGISTIEKE PLATFORMEN VOOR VOEDSELHULP

De logistieke platformen voor
voedselhulp worden bedreigd...
Eerste slachtoffers: de meest
behoefenden.

Pleidooi van de logistieke platformen voor voedselhulp
De logistieke platformen voor voedselhulp worden bedreigd...
Eerste slachtoffers: de meest behoeftigen.

Inhoudstafel

A. Inleiding.....	2
Personen die aan deze werkgroep hebben deelgenomen:	2
B. Context : Voedselhulp bevoorradingsplatformen.....	2
C. Gezamenlijke definitie	4
D. Toename van de vraag naar voedselhulp	4
E. Problemen met de bevoorrading	5
E.1 Bevindingen	5
Overgang van FEAD naar ESF+ en verlaging van de budgetten toegewezen door Europa.....	5
Afname van overschotten	6
Voedseldonaties: een kwaliteit die vaak te wensen overlaat.....	7
E.2 Voorstellen voor maatregelen	7
E.2.1 Verhoging van voedseldonaties van onverkochte levensmiddelen (meer donateurs en inzamelpunten, grotere hoeveelheden per inzamelpunt...)	7
E.2.2 De toegang tot ESF+-producten vergemakkelijken	10
E.2.2.4 De toegang tot ESF+-producten vergemakkelijken	11
E.2.3 Ondersteuning bij het zoeken naar nieuwe bevoorradingsbronnen.....	11
F. Moeilijkheden door een gebrek aan middelen.....	12
F.1 Bevindingen.....	12
Locaties/gebouwen/uitrusting	12
Hoge operationele kosten	12
Personeel	12
F.2 Voorstellen	13
Erkenning en structurele ondersteuning van logistieke platformen voor voedselhulp	13
Structureel bijdragen aan de financiële behoeften van voedselhulporganisaties ..	13
Ondersteuning van samenwerking tussen logistieke platformen	13

A. Inleiding

Wie zijn wij? Wat zijn de doelstellingen die we nastreven door deze tekst te schrijven?

In het kader van het overleg over voedselhulp, geleid door de Federatie van Sociale Diensten, is een werkgroep georganiseerd om de beperkingen en moeilijkheden te delen die de logistieke platformen voor voedselhulp ondervinden, zowel op het gebied van bevoorrading als van werking. Het doel is gezamenlijke oplossingen te zoeken voor deze moeilijkheden.

We hebben een reeks moeilijkheden en voorstellen geïdentificeerd die we onder de aandacht brengen van beleidsmakers en actoren binnen de voedselsystemen, zodat er een dialoog kan ontstaan en er concrete maatregelen genomen kunnen worden om de huidige situaties te verbeteren.

Personen die aan deze werkgroep hebben deelgenomen:

Naam en Voornaam	Organisatie	E-mailadres
Etienne Rubens	Belgische Federatie van Voedselbanken	Etienne.rubens@foodbanks.be
Patrick Dejace	Belgische Federatie van Resto du Coeur	federation@restosducoeur.be
Jean-Paul Welles	Alimen'T	jp.weles@alimen-t.be
Guillaume Henin	Soli-Dons	coordination@solli-dons.be
Dominique de Beaufort	Regionale Raad van Sint-Vincentius Brussel	dominique@debeaufort.be
Luc Donnay	Panier solidaire	lucdonnay@hotmail.com
Bruno Venanzi	Panier solidaire	bruno.venanzi@gmail.com
Olivia Meunier	Croix-Rouge de Belgique	Olivia.meunier@croix-rouge.be
Romain Alaerts	LOCO	Romain.alaerts@loco.brussels
Pierre Rahier	Provincie Namen - Distridenrées	pierre.rahier@province.namur.be

B. Context : Voedselhulp bevoorradingsplatformen

De bevoorradingsplatformen voor de voedselhulpsector zijn logistieke actoren die zich professioneel organiseren om eerste-lijn voedselhulporganisaties van voedsel (en non-food) te voorzien, die vervolgens worden verdeeld aan mensen in precare situaties. In Frankrijk zijn er ongeveer twintig van deze platformen.

Sommige zijn al langer actief, zoals de voedselbanken, leden van de Belgische Federatie van Voedselbanken, of de Fédération des Restos du Cœur; andere zijn recenter opgezet op verzoek van veldactoren en richten zich voornamelijk op het inzamelen van onverkochte goederen van agrovoedingsbedrijven (productie / distributie / HORECA).

De ontwikkeling van deze platformen heeft onder andere geleid tot een professionalisering van de inzameling en het beheer van onverkochte voedingsmiddelen, kwetsbare goederen die binnen zeer korte tijd moeten worden herverdeeld (vooral op het gebied van uitrusting, naleving van regelgeving en normen inzake voedselveiligheid).

Ze kunnen grote hoeveelheden onverkochte goederen inzamelen bij logistieke centra en producenten die te ver van lokale verenigingen verwijderd zijn.

Ze leveren verse producten aan eerste-lijnorganisaties, wat de voedingswaarde verbetert van de voedselpakketten en maaltijden die in het kader van voedselhulp worden aangeboden,. Op deze manier ontlasten ze deze eerste-lijnorganisaties gedeeltelijk of volledig van zeer tijdrovende logistieke taken (contacten leggen met potentiële donoren, inzameling en beheer van onverkochte goederen...) en/of taken die specifieke uitrusting vereisen (gekoelde voertuigen, koelruimtes...). Dit stelt hen in staat meer tijd en middelen te besteden aan hun distributie, ontvangst en begeleidingsopdrachten.

Het maatschappelijke terugverdieneffect (Social Return on Investment of SROI)¹ van de bevoorradingsplatformen voor voedselhulp is zeer belangrijk. Bijvoorbeeld, in 2022 berekende de Vives-hogeschool dat de Belgische Voedselbanken meer dan 338 miljoen euro aan maatschappelijke toegevoegde waarde hebben gecreëerd. **Elke geïnvesteerde euro leverde een rendement van 7,92 euro op voor de samenleving.** Deze schatting is waarschijnlijk onderschat, omdat de berekening geen rekening houdt met:

- de rol die de 676 aangesloten lokale voedselhulporganisaties spelen in het sociale welzijn;
- de maatschappelijke waarde die door meer dan 10.000 vrijwilligers van deze lokale voedselhulporganisaties wordt gecreëerd;
- de werkgelegenheidskansen in de reguliere economie voor werknemers met een sociale statuut.

Vandaag de dag ondervinden deze platformen moeilijkheden op het gebied van bevoorrading en werking, wat de goede ontwikkeling van hun activiteiten en de ondersteuning van de veldorganisaties in gevaar brengt.

Na gezamenlijk overleg delen zij de volgende bevindingen en voorstellen.

¹ Het maatschappelijke terugverdieneffect (Social Return on Investment of SROI) is een berekening die wordt uitgevoerd door een geaccrediteerd instrument, dat systematisch de voordelen onderzoekt van activiteiten die op het eerste gezicht weinig of geen financiële winst opleveren, maar na een grondigere analyse een hoog maatschappelijk rendement kunnen aantonen. Het houdt rekening met de volgende dimensies:

- een verbetering van de voedselzekerheid;
- een vermindering van de huishoudelijke uitgaven, waardoor er meer budget overblijft voor andere kosten (zoals huur, energiekosten, schoolrekeningen, etc.);
- een verbetering van het mentaal welzijn;
- een vermindering van voedselverspilling en ecologische voetafdruk;
- het creëren van permanente of incidentele kansen voor bepaalde vrijwilligers;
- partnerschappen en duurzame netwerken

C. Gezamenlijke definitie

In eerste instantie leek het ons belangrijk om overeenstemming te bereiken over en te definiëren wat logistieke platformen voor voedselhulp zijn en om deze te onderscheiden van commerciële projecten die voedseloverschotten inzamelen om deze vervolgens met korting te verkopen aan algemene klanten, zichzelf beschouwend als onderdeel van de circulaire economie.

Na vergelijking en bespreking van definities uit verschillende bronnen (BTW-code, FAVV...), stellen wij de volgende definitie voor:

“Onder een platform verstaan wij structuren, zowel publiek als privaat, van tweede of derde lijn, waarvan de voornaamste missie de logistiek van bevoorrading is ter ondersteuning van eerstelijns voedselhulporganisaties, die op hun beurt voedsel verstrekken aan mensen in nood. Hun taken omvatten met name: inzameling/sortering, transport, opslag en herverdeling van gerecupereerde voedingsmiddelen en non-food items (verliezen, overschotten en onverkochte producten - PSO) en/of aangekochte producten (afhankelijk van financiële middelen, institutionele beperkingen...). Sommige van deze platformen zijn essentiële schakels in de logistiek van FEAD/ESF+ producten. Deze structuren beschikken over adequate en voldoende middelen (gebouwen, voertuigen, koelruimtes...) waarmee zij hun activiteiten professioneel kunnen uitvoeren (in het bijzonder inachtneming van FAVV-normen, gestructureerde samenwerking met de begunstigde verenigingen, met name via overeenkomsten...). Deze structuren voeren uitsluitend activiteiten uit die direct gerelateerd zijn aan sociale bijstand ten behoeve van mensen in nood en streven geen winstdoel na. Hun bestaansreden is om eerste-lijnorganisaties te ondersteunen en zo mensen in nood te helpen. Door hun bestaan dragen deze structuren ook bij aan de strijd tegen voedselverspilling en kunnen zij bijdragen aan werkgelegenheid en sociaal-professionele integratie.”

D. Toename van de vraag naar voedselhulp

Het aantal mensen dat voedselhulp nodig heeft, blijft stijgen. Deze trend, die al een decennium waarneembaar is, is versterkt door de opeenvolgende crises sinds 2020 (coronavirus, overstromingen, oorlog in Oekraïne, economische crisis ...).

Voorbeelden:

- Terwijl de Belgische voedselbanken in 2019 maandelijks 168.476 ontvangers hadden, waren er eind 2022 209.450, wat een stijging van 24% in vier jaar tijd betekent. Deze toename is zichtbaar in alle drie regio's.
- De Restos du Cœur zagen in november 2023 een stijging van 20% in het aantal maaltijden en pakketten die werden uitgedeeld in vergelijking met dezelfde periode in 2022. Dit betekent een stijging van 44% vergeleken met 2019, het referentiejaar vóór de COVID- en energiecrisis.

- Het Rode Kruis van België constateert ook een stijging van 40% in het aantal ontvangers sinds 2019 in Wallonië en Brussel. In 2019 ontvingen 123.000 mensen voedselhulp van het Rode Kruis; eind 2022 was dat aantal gestegen tot 172.600.
- In de provincie Luxemburg heeft Alimen'T samen met partners (verenigingen en OCMW's) een toename van ongeveer 20% in het aantal ontvangers vastgesteld sinds de periode van COVID.

E. Problemen met de bevoorrading

E.1 Bevindingen

Terwijl de vraag naar voedselhulp blijft stijgen, volstaan de "klassieke" bevoorradingsbronnen voor voedselhulp (FEAD → ESF+, overschotten en onverkochte producten ingezameld bij bedrijven in de agrovoedingssector en distributie...) niet meer; ze blijven stagneren (op sommige plaatsen of voor sommige organisaties) of nemen zelfs af. Terreinorganisaties bevinden zich in grote moeilijkheden en kunnen niet langer adequaat reageren op de groeiende vraag. Er moeten snel oplossingen worden gezocht en geïmplementeerd.

Overgang van FEAD naar ESF+ en verlaging van de budgetten toegewezen door Europa

De ESF+ enveloppe voor voedselhulp wordt in België operationeel gemaakt door de POD Maatschappelijke Integratie en stelt organisaties in staat om basisvoedingsmiddelen met een lange houdbaarheid aan te kopen bij de Europese agro-industrie (melk, bloem, pasta, conserven van groenten, enz.). Deze producten worden beheerd door logistieke platformen en gratis ter beschikking gesteld aan eerstelijns voedselhulporganisaties die ze vervolgens gratis verdelen onder de "meest behoeftigen"². Op Europees niveau gaat de overgang van FEAD naar ESF+ gepaard met een verlaging van de toegekende bedragen door de Europese Unie aan België. Deze budgettaire verlaging en de inflatie van voedselprijzen kunnen het systeem verzwakken. De federale overheid heeft een aanvullende begroting van meer dan 20 miljoen euro aangenomen voor 2023, 2024 en 2025, maar wat zal er gebeuren in de jaren daarna? Actoren in de voedselhulp verkeren in een situatie van onzekerheid over het risico van verminderde bevoorrading terwijl de vraag blijft toenemen.

Aan de andere kant heeft slechts een deel van de organisaties de goedkeuring aangevraagd om deze ESF+ producten te ontvangen en te verdelen, hoewel veel meer organisaties voldoen aan de voorwaarden voor deze goedkeuring. Verschillende factoren kunnen worden genoemd om dit te verklaren; onder andere kunnen we echter wijzen op de complexiteit van administratieve procedures en de vrees voor te zware controles. Deze problemen komen

² In België, worden de "meest behoeftigen" gedefinieerd op basis van het risico op financiële armoede. M.a.w. iedereen die onder de federale armoedegrens leeft (met een maandelijks inkomen van € 1.366 voor een alleenstaande of € 2.868 voor een huishouden van twee volwassenen en twee kinderen in 2022) valt hieronder.

duidelijker naar voren bij organisaties die moeten werken met vrijwilligerspersoneel, dat niet altijd beschikt over de vereiste logistieke en administratieve vaardigheden en ondersteuning.

Afname van overschotten

De hoeveelheden inzamelde overschotten zijn de afgelopen jaren afgenomen bij veel inzamelpunten. Sommige winkels die eerder doneerden, zijn daarmee gestopt. Deze afnames variëren in tijd gedurende het jaar en in ruimte; ze hebben meer betrekking op producten zoals vlees en vis, en minder op fruit en groenten. Als een platform de hoeveelheid inzamelde goederen wil handhaven of verhogen, moet het het aantal inzamelpunten vermenigvuldigen, wat meer personeel, voertuigen, tijd en financiële middelen vereist. Op sommige delen van het grondgebied is het zelfs niet meer mogelijk om nieuwe inzamelpunten te vinden omdat alle potentiële punten al een overeenkomst hebben met de voedselhulporganisaties. De teams raken uitgeput. De kosten per ingezamelde kilogram nemen automatisch toe. De concurrentie tussen organisaties om overschotten te verkrijgen neemt toe, wat nieuwe spanningen creëert.

Bijvoorbeeld, Les Restos du Cœur hebben in 2023 een daling van onverkochte voedingsmiddelen gezien van ongeveer 19% ten opzichte van het voorgaande jaar.

De hoeveelheden voedsel (of maaltijdequivalenten) die per persoon kunnen worden gedistribueerd, worden hierdoor verminderd, wat de voedselonzeekerheid verder vergroot. Niet alleen de hoeveelheden nemen af, maar ook de voedingskwaliteit van de pakketten/maaltijden, omdat vaak vooral verse producten worden getroffen door de afname. Dit geldt met name voor platformen die zwaar te lijden hebben onder de concurrentie van startups zoals Too Good To Go of Happy Hours Market. In voedselbanken zijn de afnames meer merkbaar bij droge producten.

Waarom nemen de inzamelde hoeveelheden af?

- Door de stijging van de grondstofprijzen verbetert de preventie aan de bron, beheren winkels hun voorraad anders, is er waarschijnlijk minder verspilling maar ook minder donaties.
- Door de economische crisis zijn "snelverkoop"-producten populair bij de algemene consument.
- De overgang van geïntegreerde winkels naar franchise-winkels lijkt een negatieve invloed te hebben op het aantal winkels dat overschotten schenkt aan voedselhulporganisaties. Met franchises is er sprake van individueel en verspreid beheer, waardoor het moeilijk wordt om een geharmoniseerd donatiebeleid op te zetten zoals bij een geïntegreerd merk mogelijk is.
- Sommige commerciële spelers, waaronder enkele internationale zoals Too Good To Go, Happy Hours Market, Foodello, "kopen overschotten op" om ze tegen een gereduceerde prijs aan het grote publiek te verkopen. Deze goederen zijn dan niet meer beschikbaar voor voedselhulp. Sommige van deze startups schenken hun overschotten aan voedselhulp, maar dan zijn de meest voedzame en interessante producten al uit de stroom gehaald en zijn de distributievensters voor het verstrijken van de houdbaarheid sterk verkort. Samenwerkingen met deze startups komen voor

bij sommige merken en lijken te worden aangemoedigd door de overgang naar franchises.

Met de stijging van de vraag naar voedselhulp en de afname van de voorraden bevinden veel organisaties zich in grote moeilijkheden en worden ze gedwongen om ofwel de gedistribueerde hoeveelheden per persoon te verminderen, ofwel hun toegangscriteria tot hulp aan te scherpen, ofwel te putten uit hun financiële reserves, die slinken.

Voedseldonaties: een kwaliteit die vaak te wensen overlaat

Te vaak bevatten de stromen van inzamelde overschotten bij distributeurs te veel goederen die niet meer gedistribueerd kunnen worden binnen de gestelde termijnen, en die dan afval worden waarvan het beheer en de kosten voor rekening van het platform zijn. Een deel van deze slechte kwaliteit is te wijten aan het gebrekkige beheer van overschotten bij bedrijven (onvoldoende sortering, te korte houdbaarheidsdata, menging van producten...). Een ander deel van deze slechte kwaliteit komt door de concurrentie tussen organisaties, die leidt tot een neerwaartse spiraal: sommige organisaties accepteren stromen van slechte kwaliteit om de donaties binen te halen. Deze situatie (donaties met een aanzienlijk deel afval) dreigt te verergeren met de implementatie van de Richtlijn inzake bio-afval.

We merken op dat de maatregelen ter ondersteuning van voedseloverschotten, zoals ze momenteel bestaan (BTW-vrijstelling, milieuvergunningen, overeenkomsten met bepaalde actoren in de detailhandel...), niet meer volstaan om een voldoende volume te handhaven dat kan voldoen aan de behoeften van mensen in moeilijkheden.

Hoe kunnen we organisaties, met name die van de tweede en derde lijn, ondersteunen in deze situatie? Moeten ze stoppen met het inzamelen van overschotten en zich richten op andere bevoorradingsbronnen, of kunnen er maatregelen genomen worden om de bevoorrading van overschotten te ondersteunen?

E.2 Voorstellen voor maatregelen

E.2.1 Verhoging van voedseldonaties van onverkochte levensmiddelen (meer donateurs en inzamelpunten, grotere hoeveelheden per inzamelpunt...)

Het doel is om de kwalitatieve voedseldonaties van onverkochte levensmiddelen te verhogen door maatregelen te nemen om afvalbeheer te laten verlopen volgens de 'ladder van Lansink' of cascade van waardebehoud (die een hiërarchie definieert voor de verwerking van voedselafval), waarbij benadrukt wordt dat na preventie aan de bron, donaties aan kwetsbare mensen prioriteit moeten krijgen (boven diervoeding of biomethanisatie). Op dit moment wordt deze hiërarchie niet gerespecteerd in België. Er zijn geen echte ondersteunende maatregelen voor donaties ten opzichte van andere methoden voor afvalverwerking; integendeel, er bestaan zelfs discriminerende maatregelen voor bepaalde categorieën levensmiddelen.

Om dit doel te bereiken geven sommige organisaties de voorkeur aan stimulerende maatregelen; andere aan dwingende maatregelen. Daarom **combineert een belangrijke denkpiste dwingende maatregelen met stimulerende maatregelen**, met name gebaseerd op de Garot-wet zoals aangenomen in Frankrijk. In België vereist de uitvoering van dwingende maatregelen zoals een verplichting tot donatie en stimulerende maatregelen zoals fiscale stimuli samenwerking tussen verschillende politieke niveaus (federaal en regionaal, met name).

Voordat fiscale stimuli of verplichtingen tot het doneren van onverkochte goederen worden ingevoerd, zou het echter raadzaam zijn om de potentiële impact van deze maatregelen beter te evalueren, met name:

- Het effect van deze *fiscale stimuli* op donaties in Frankrijk en andere landen waar ze van kracht zijn. Is dit een interessant model voor het Belgische systeem? Bestaan er in België al maatregelen met betrekking tot donaties die de vennootschapsbelasting beïnvloeden?
- Het effect van *verplichtingen* op donaties in landen die voor deze verplichting hebben gekozen, zoals Frankrijk of Portugal.
- De controleerbaarheid van deze verplichtingen (want een 'op papier' verplichting zonder controle zou waarschijnlijk ineffectief blijven).

Als het doel is om meer voedseldonaties te bevorderen, moeten alle overwogen maatregelen ook worden beoordeeld op hun potentiële impact op de kwaliteit van de gedoneerde levensmiddelen. In dit opzicht is het belangrijk dat de gedoneerde stromen zo min mogelijk levensmiddelen bevatten die niet meer gedistribueerd en geconsumeerd kunnen worden (te beschadigde goederen, te korte of verstreken houdbaarheidsdatum...).

E.2.1.1. Fiscale stimuli

Er kunnen enkele fiscale maatregelen voorzien worden om de bevoorrading en logistieke werkzaamheden van voedselhulporganisaties te ondersteunen. Een voorstel zou zijn om een fiscale stimulans te ontwikkelen, geïnspireerd op de Garot-wet en de evaluaties die daarover zijn uitgevoerd. In Frankrijk is deze fiscale stimulans een belastingkrediet dat overeenkomt met 40-60% van de waarde van het gedoneerde product. Daarom zouden we willen dat belastingautoriteiten zich buigen over deze kwestie en concrete voorstellen doen voor consistente fiscale maatregelen om donaties aan voedselhulporganisaties in België te stimuleren.

E.2.1.2 Evaluatie van ontvangen donaties door logistieke platformen

Het doel van deze maatregel zou zijn om goede praktijken voor donaties te identificeren, te belonen en te bevorderen. Het idee is om een evaluatiesysteem voor donaties te ontwikkelen dat elk platform kan gebruiken om de ontvangen donaties te beoordelen. Op basis van een gemeenschappelijke methodologie kunnen de resultaten worden gedeeld. Deze maatregel heeft ook een educatief en communicatief doel, waardoor donerende bedrijven hun praktijken kunnen verbeteren. We vragen de overheidsfunctionarissen om deze benadering te ondersteunen. Het zou als een pilotproject kunnen worden getest, geëvalueerd worden voordat het breder wordt geïmplementeerd.

E.2.1.3 Verplichting tot donatie van onverkochte levensmiddelen

Het doel is om donaties aan voedselhulporganisaties te bevorderen boven andere methoden voor de verwerking van onverkochte goederen, inclusief de verkoop aan start-ups zoals Too Good To Go, Happy Hours Market en anderen.

- Via afvalregelgeving, de verplichting instellen voor voedselverwerkende en distributiebedrijven om onverkochte levensmiddelen te doneren.
- In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is een wetsontwerp voor een afvaldecreet in ontwikkeling dat een verplichting tot donatie van onverkochte levensmiddelen oplegt aan elke voedseldistributieonderneming van meer dan 1000 vierkante meter. Actoren in de voedselhulp hebben al opmerkingen gemaakt over dit voorstel, met name om deze donatieverplichting toe te passen op distributiebedrijven vanaf 400 vierkante meter, om ook buurtwinkels te omvatten die worden beheerd door zelfstandigen, wat een groeiend segment is in de distributiesector.
- Evalueren of de verplichting tot het scheiden van bioafval vanaf 1 januari 2024 een kans biedt om een verplichting tot donatie van onverkochte levensmiddelen in te voeren.
- Herzien van de regels voor milieuvergunningen om systematische, substantiële en kwalitatieve donaties te ondersteunen.

E.2.1.4 Schrappen van fiscale bepalingen die nadelig zijn voor voedseldonaties

Het voorstel is om bepaalde belastingen die worden toegepast op gedoneerde producten terug te kunnen vorderen:

- Accijnzen op koffie en niet-alcoholische dranken
- Invoerrechten geheven bij de douane
- Belastingen op verpakkingsmaterialen voor dranken

Momenteel moet de donateur deze belastingen betalen wanneer hij voedsel schenkt aan voedselhulp, terwijl hij deze niet hoeft te betalen als hij de goederen vernietigt. Hierdoor worden donaties gediscrimineerd ten opzichte van andere afvalbeheermethoden die lager staan op de Lansink-ladder. Het voorstel is dat de donateur deze kosten kan terugvorderen via belastingaftrek.

E.2.1.5 Geen rekening meer houden met de houdbaarheidsdatum van voedsel in de bepalingen betreffende de btw-teruggave op voedseldonaties

Het bestaande vrijstellingsmechanisme voor btw op voedseldonaties uitbreiden om kwalitatief betere donaties te ondersteunen: Wijziging van het Koninklijk Besluit nr. 59 van 18.05.2020 betreffende de btw-heffing voor liefdadigheidsdoeleinden van (niet-)voedselproducten, artikel 3, lid 1, punt 2°: 4 omstandigheden, zodat een voedingsmiddel kan worden geschonken ongeacht de resterende houdbaarheidsdatum. Momenteel staat dit besluit toe dat een voedingsmiddel alleen kan worden geschonken als het dicht bij de vervaldatum komt (een maximale periode van 5 à 15 dagen). Het voorstel is om deze termijn volledig te schrappen; het instellen van een termijn, zelfs van 15 dagen, heeft geen zin om de volgende redenen:

- De termijn geldt evenzeer voor lang houdbare producten (met een ten minste houdbaar tot - datum of THT) als voor snel bederfbare producten met een kortere houdbaarheidsdatum (met een te gebruiken tot - datum of TGT). In de B-to-B-agrovoedingssector zijn veel producten met een THT vaak al 'onverkoopbaar' lang voordat de 15 dagen om zijn.
- Om opslagkosten te besparen kiezen producenten ervoor om producten te vernietigen of te verkopen in plaats van te wachten tot 15 dagen vòòr de vervaldatum.
- Het is onwaarschijnlijk dat een bedrijf voedingsmiddelen bewust produceert en doneert in plaats van ze te verkopen, alleen om fiscaal voordeel te behalen.
- Voedselhulporganisaties hebben meer tijd om producten te verdelen vóór hun vervaldatum.

E.2.1.6 Fiscale maatregelen ter ondersteuning van logistieke platformen

Tot nu toe zijn voorgestelde fiscale maatregelen gericht op het aanmoedigen van donaties en betreffen ze de donateurs. Andere fiscale maatregelen kunnen worden genomen om de logistieke activiteiten van voedselhulporganisaties te ondersteunen:

- Toestaan dat voertuigen van logistieke platformen voor voedselhulp met "rode" diesel kunnen rijden.
- Overwegen van een btw-vrijstelling voor aankopen door de voedselhulpsector.
- Elke andere maatregel die tot doel heeft de activiteiten van logistieke platformen te ondersteunen.

E.2.1.7 FAVV normen: opleggen van een minimale termijn tussen donatie en vervaldatum

De meeste organisaties willen dat verse producten met een vervaldatum (**TGT**) **minstens 24 uur vóór deze datum** worden gedoneerd. Dit was eerder de praktijk in België. In Frankrijk is deze termijn vastgesteld op 48 uur. Dit zou verduidelijkt moeten worden in punt 5.1 van de circulaire van FAVV met betrekking tot voedseldonaties, waar staat dat "de resterende houdbaarheid voldoende lang moet zijn om veilige herverdeling en consumptie door de consument mogelijk te maken". Het doel is om organisaties een minimale termijn te geven om voedsel te kunnen beheren en herverdelen voordat het zijn houdbaarheidsdatum bereikt. Sommige organisaties zijn echter in staat om verse producten met een zeer korte houdbaarheidsdatum, minder dan 24 uur, te beheren door ze bijvoorbeeld in te vriezen.

Daarom is ons verzoek om een minimale termijn van 24 uur vast te stellen en alleen hiervan af te wijken wanneer er een overeenkomst is gesloten tussen de donor en de ontvangende organisatie waarin staat dat deze laatste verse producten met een kortere houdbaarheidsdatum dan 24 uur accepteert en in staat is om ze op adequate wijze te verwerken.

E.2.2 De toegang tot ESF+-producten vergemakkelijken

E.2.2.1 Garanderen van voldoende ESF+ budget

Naar aanleiding van de tussenkomst van de federale Minister van Sociale Integratie belast met de Strijd tegen Armoede, heeft de federale regering besloten om de Belgische bijdrage aan het FEAD/ESF+ budget te verhogen voor de jaren 2024 en 2025. Na 2025 blijft de situatie echter zeer onzeker.

Om de ondersteuning van voedselhulporganisaties in termen van bevoorrading te waarborgen, vragen wij dat er structurele Belgische enveloppen worden voorzien om het Europese ESF+ budget aan te vullen, zodat een voldoende globaal budget, minstens op het niveau van dat voorzien in 2024 en 2025, zelfs na 2025 gegarandeerd blijft.

E.2.2.2 Verlengen van nationale extra financiële middelen na 2024 voor de aankoop van voedsel als aanvulling op de ESF+ ondersteuning

Verlengen van nationale financiële middelen na 2024 voor de aankoop van voedsel als aanvulling op de ondersteuning van ESF+ De jaarlijkse onzekerheid over nationale extra financiële middelen voor de aankoop van voedsel als aanvulling op de ESF+ ondersteuning vormt een belemmering voor langdurige voedselbevoorrading. Het is onaanvaardbaar dat de toegang tot voedsel voor de armsten jaar na jaar onzeker blijft en afhankelijk is van de al dan niet inschrijving van de benodigde extra financiële middelen in de begroting.

E.2.2.3 Bijdragen aan de aankoop van verse producten

Hoewel we erkennen dat de taken van POD MI goed worden uitgevoerd en op federaal niveau moeten blijven, willen we een betere samenwerking tussen het federale niveau en de regio's zien, zodat alle niveaus gecoördineerd kunnen handelen. In dit kader stellen we voor dat de mogelijkheid om middelen toe te wijzen aan bepaalde entiteiten (zowel publieke zoals regio's of provincies, als private zoals logistieke platformen voor voedselhulp) wordt geëvalueerd om toe te laten ook verse producten aan te kopen bij lokale actoren.

E.2.2.4 De toegang tot ESF+-producten vergemakkelijken

Wij vragen de POD MI te evalueren welke belemmeringen ervoor zorgen dat slechts een deel van de organisaties voor voedselhulp een vergunning aanvraagt om ESF+-producten te kunnen ontvangen en distribueren. Afhankelijk van de geïdentificeerde belemmeringen stellen wij voor maatregelen te nemen om de administratieve last voor de erkende organisaties te verminderen en dat de diensten van de POD MI meer begeleiding op het terrein bieden.

E.2.3 Ondersteuning bij het zoeken naar nieuwe bevoorradingsbronnen

Gezien de afname van voedseloverschotten, moeten andere wegen worden verkend om een voldoende bevoorrading te garanderen, zowel in termen van kwantiteit als kwaliteit. De publieke verantwoordelijken kunnen in dit kader verschillende maatregelen nemen.

- De bevoorradingsbehoeften van voedselhulp bekendmaken en verbinden met alle nieuwe infrastructuur/initiatieven die worden opgezet in het kader van beleidsmaatregelen met betrekking tot het agrovoedingssysteem: logistieke hubs, voedselketens, herlokalisatieprojecten, enz.

- Financiële middelen toekennen aan platformen zodat zij zelf voedingsmiddelen kunnen kopen (met name verse producten), hetzij direct, hetzij collectief door groepsaankopen te organiseren, hetzij door samen te werken met inkoopcentrales.
- Potentiële samenwerkingen met andere sectoren van het voedselketen testen en evalueren, bijvoorbeeld met de landbouwsector (oogstresten en onverkochte producten, maar ook aankopen, productie met een sociale doelstelling), of de Horeca-sector.

F. Moeilijkheden door een gebrek aan middelen

De meeste platformen ondervinden moeilijkheden door een gebrek aan middelen die een optimale werking mogelijk maken. Terwijl sommige platformen over eigen middelen beschikken en hun onafhankelijkheid willen behouden, hebben andere nauwelijks middelen en zijn ze op lange termijn onzeker. In deze omstandigheden is structurele ondersteuning essentieel om de platformen te laten overleven en hun taken op lange termijn te kunnen vervullen.

F.1 Bevindingen

Welke moeilijkheden worden ondervonden?

Locaties/gebouwen/uitrusting

Het is noodzakelijk om over grote, aangepaste, goed uitgeruste gebouwen te beschikken die gemakkelijk toegankelijk zijn en over parkeergelegenheid beschikken. Deze zijn moeilijk te vinden en te financieren.

Hoge operationele kosten

De operationele kosten, gerelateerd aan gebouwen, koelopslag en voedseltransport, zijn zeer hoog en zijn de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen, vooral door de energiecrisis.

Personeel

Het gebrek aan middelen resulteert op het gebied van personeel in een grote afhankelijkheid van vrijwilligerswerk en tewerkstelling via zeer preciaire statuten.

- Moeilijkheden om vrijwilligers te vinden en hun werk te coördineren.
- Moeilijkheden bij het werken met preciaire statuten (bijvoorbeeld personen onder contract Artikel 60) die geen continuïteit van werkgelegenheid of dienstverlening garanderen.
- Behoeft aan vaardigheden: HR, financiën, IT-administratie... die moeilijk te vinden zijn bij vrijwilligers of personen met een precair statuut.

Organisaties die personeel aannemen, hebben nog hogere operationele kosten, waarbij de post "personeel" vaak de grootste uitgavenpost is.

Tijdens de opeenvolgende crisissen van de afgelopen jaren hebben de overheden subsidies verstrekt aan organisaties voor voedselhulp, zodat zij hun taken konden blijven uitvoeren. Deze subsidies waren bijzonder welkom en hebben, zij het moeizaam, geholpen om de toename van hulpaanvragen het hoofd te bieden. Echter, deze blijven onvoldoende gezien de huidige situatie en zijn vooral onzeker voor de toekomst.

F.2 Voorstellen

Erkenning en structurele ondersteuning van logistieke platformen voor voedselhulp

Sommige logistieke platformen beschikken over geen enkele duurzame financiering en wensen dat er een structurele ondersteuning wordt opgezet. Deze ondersteuning zou een publieke erkenning van de taken die door de platformen worden vervuld concretiseren en bijdragen aan de goede uitvoering van deze taken. Door de logistieke platformen te ondersteunen, worden alle organisaties die door deze platformen worden bediend, geholpen. Deze ondersteuning kan de vorm aannemen van een systeem van erkenning en subsidiëring zoals dat bestaat in Wallonië voor sociale kruideniers en sociale restaurants. Nieuwe bepalingen kunnen worden geïntroduceerd in de Sociale Code, maar andere systemen zijn ook mogelijk (raamovereenkomst, sociale economie, 'APE'-punten, 'MIRE'-systeem, enz.).

Structureel bijdragen aan de financiële behoeften van voedselhulporganisaties

We willen dat de financiële steun die in het kader van de crisissen is verleend, op structurele basis wordt voortgezet en dat de verleende subsidies investerings-, operationele, inkoop- of personeelskosten kunnen dekken, afhankelijk van de behoeften van de verschillende organisaties.

Ondersteuning van samenwerking tussen logistieke platformen

Daarnaast kan specifieke ondersteuning worden verleend voor projecten en acties die complementariteit en samenwerking tussen platformen bevorderen, zodat hun vaardigheden en handelingscapaciteiten kunnen worden gebundeld en versterkt.